

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
Університет третього віку у Громадці (Польща)
Університет економіки у Бидгощі (Польща)
Університет торгівлі і послуг в Познані (Польща)
Економіко-гуманітарний університет у Варшаві (Польща)
Жешувський університет (Польща)
Поморська Академія в Слупську (Польща)
Познанський університет економіки та бізнесу (Польща)
Гартмут Дюбек Товариство економічного і структурного розвитку з обмеженою
відповідальністю (Німеччина)
Київський національний університет технологій та дизайну
ЗВО «Подільський державний університет»
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
Державний біотехнологічний університет м. Харків

Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції
**«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне
забезпечення»**

Бережани – 2022

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ		42
Бушний Дмитро, Шарко Інна	Розробка і реалізація державної політики інноваційного розвитку агропромислового виробництва	42
Верховод Ольга, Шовкун Захар Герчанівська Світлана, Роман	Система економічних показників та їх значення в економічній просторі Основні аспекти розвитку соціальної сфери села	44 46
Диха Марія	Україна у системі міжнародної безпеки та досягнення глобальних цілей сталого розвитку	48
Гурська Ірина, Назар Анна	Принципи економічних систем в управлінні підприємством	52
Жибак Мирон	Економічне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки України	54
Іваночко Богдан	Інвестиції в аграрну сферу як чинник розвитку сільських громад	55
Карась Василь	Гармонізація нормативних документів	57
Кушнір Оксана	Механізм управління формуванням інклюзивної моделі розвитку підприємницьких структур агробізнесу України	59
Клюшник Денис, Устік Тетяна	Формування логістичної системи галузі птахівництва на підприємстві	61
Лазоренко Ірина, Устік Тетяна	Управління маркетинговим потенціалом розвитку аграрного підприємства	63
Неженець Влада, Устік Тетяна	Міжнародні маркетингові можливості фірми	65
Упірова Ольга, Устік Тетяна	Маркетинг відносин в системі управління аграрним підприємством	67
Семанюк Петро	Стратегічні напрямки диверсифікації господарської діяльності підприємницьких структур на сільських територіях	69
Судомир Світлана	Результативне управління розвитком соціально-економічних систем	70
Христенко Галина, Дранчук Марія	Інноваційна активність сільськогосподарських підприємств як основа сталого розвитку аграрного сектора економіки	73
Ціжма Юрій, Ціжма Оксана	Цифровізація як елемент підтримки бізнесу в умовах воєнного стану	75
Тижбір Наталія	Територіальна громада як суб'єкт соціально-економічного розвитку	77
Шовкун Людмила, Пушнов Влад	Суть ефективності як економічної категорії	79

Марія ДИХА,
д.е.н., професорка, професорка кафедри економіки підприємства і підприємництва,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

УКРАЇНА У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Україна переживає надважкий період свого цивілізаційного розвитку. Повномасштабне вторгнення росії на територію України з 24. 02. 2022 р. (у т. ч. із території Білорусі) уже призвело до масштабних руйнувань промислової та цивільної інфраструктури, культурних пам'яток, медичних та освітніх закладів, припинення або скорочення господарської діяльності підприємствами різних галузей економіки України. Демографічна проблема, яка полягала у скороченні населення України, високому рівні міграції, – посилилася. Частина українців із числа тих, які вимушено виїхали за кордон, – не повернеться в Україну; така частка буде прямо корелюватися (зростатиме) в залежності від продовження тривалості війни в Україні. Найболючішим ударом для усіх українців та людей усього цивілізованого світу є скалічені через війну долі людей. Невідворотними для України є втрачені життя людей (як найвища цінність), зокрема, станом на ранок 20. 10. 2022 р. більше ніж 1245 дітей постраждали в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації. За офіційною інформацією ювенальних прокурорів, 428 дітей загинуло та понад 817 отримали поранення різного ступеню тяжкості ².

Загрози безпеці глобальних масштабів суттєво погіршили прогнози досягнення цілей сталого розвитку, які прийняті у вересні 2015 р. у рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку (рисунок 1).

Рисунок 1 – Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 р. [7]

² <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3597047-rosiani-poranili-v-ukraini-817-ditej.html>

У Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» [8] 17 глобальних цілей сталого розвитку адаптовано з урахуванням специфіки національного розвитку. Національна система цілей сталого розвитку надає орієнтири розвитку, включає 86 завдань національного розвитку та 172 показники для їх моніторингу. [8]

На сьогодні можемо констатувати, що через Covid-19 досягнення цілей сталого розвитку сповільнилось. З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну не лише Україна, а весь цивілізований світ опинився перед масштабними викликами та загрозами (високий рівень інфляції, загрози продовольчій безпеці, енергетичній безпеці, ядерний та енергетичний шантаж росії, загрози життю людей, уже спричинені людські жертви, наслідки здоров'ю, благополуччю людей, погіршення санітарних норм життя, неможливість надання якісної освіти, руйнування інфраструктурних об'єктів та культурних пам'яток, нанесення шкоди для екосистем (водних ресурсів, екосистем суші) тощо).

Наслідки війни в Україні уже відчутні у різних країнах світу. Глобальний контекст питань безпеки не обмежуються кордонами будь-якої країни чи сферами/галуззями впливу (зокрема, загрози для здоров'я людини від пандемії Covid-19 спричинили наслідки у різних сферах життєдіяльності у країнах на усіх континентах). Війна росії в Україні спричинила загрози, починаючи від загроз для безпеки людини в Україні, так і загроз продовольчої, енергетичної тощо безпеки країн світу. Зокрема, воєнні дії на території України спричинили збої у функціонуванні продовольчої системи. Блокування портів України унеможливило експорт української продукції на зовнішні ринки. Оскільки 60 % сільськогосподарської продукції України експортувалося морем, то негативні наслідки відчули країни, які залежали від такого імпорту з України. 22.07. 2022 р. Україна і Туреччина на перемовинах у Стамбулі за посередництва ООН домовилися про експорт українського зерна (з розблокованих трьох портів «Одеса», «Чорноморськ» та «Південний»). Аналогічний договір з Туреччиною та ООН підписала росія. Обстріли атомних станцій в Україні є загрозою для людства та екосистем континенту в цілому; подальші обстріли можуть призвести до непоправних наслідків. Різні аспекти щодо висвітлення питань забезпечення безпеки, окремих складових у системі досягнення цілей сталого розвитку знайшли відображення в авторських публікаціях (дивись детальніше [1-6]).

Нажаль, система превентивних заходів була не дієва, недостатня. Заходи, які б унеможливлювали загрози безпеці, зокрема, енергетичній, не приймалися вчасно. «Стратегічні домовленості, рішення щодо унеможливлення будівництва проєкту «Північний потік-2» було упущено» [1]. Більше того, такий проєкт з самого початку ніс у собі загрози не лише для України, а й для усієї Європи та безпеки світу. В умовах диктату Росії, неадекватного ставлення/відношення до світоцивілізаційних порядків, сприймати даний проєкт як економічний аж ніяк не можна було, що й показав час. Безкарність, відсутність превентивних заходів та реакції цивілізованого світу на

ігнорування Росією норм міжнародного права, зазіхання на територіальну цілісність та суверенітет інших держав, а тепер і повномасштабне вторгнення Росії в Україну вилились якнайменше у економічні збитки як для Німеччини (зокрема, й у контексті уже необхідності демонтажу «Північний потік-2»), так і для інших країн світу (зокрема, високі темпи інфляції, необхідність фінансування видатків різного спрямування: військового, гуманітарного тощо).

Будапештський меморандум не забезпечив Україні гарантій безпеки. Діяльність багатьох міжнародних інституцій не ефективна, формальна. «Слова стурбованості» не зупинили брехню, підступні дії, безчинства Росії. ООН давно перетворилась на «нафталінову» організацію, клуб обміну думками без конструктивних рішень і впливів на світоцивілізаційні процеси. До того ж, держава, яка вчиняє воєнні злочини проти цивільних людей (тобто, росія), не може бути членом Ради безпеки ООН! НАТО, декларуючи цінності демократії, свободи, верховенства права, відмовило у закликах закрити небо над Україною. Тобто, відмовило у проханні захисту статутних цінностей через окремі регулюючі статті діяльності Альянсу.

Проблема/парадокс у тому, що цивілізований світ діє у рамках нормативно-правового поля. Запроваджені санкції діють, але їх вплив на Росію є не таким швидким, як потрібно. Тому, можемо констатувати:

- недієвість норм міжнародного права та укладених угод (окремих норм та/або ігнорування/ порушення їх окремими країнами);

- запізнiлість необхідних рішень міжнародних інституцій чи окремих країн цивілізованого світу;

- відсутність або недостатність необхідних превентивних заходів/дій на відповідні виклики та загрози, які мали місце, і які є зараз. Адже, по факту агресії, злочинних дій Росії щодо багатьох країн у різні роки можемо констатувати неефективність та недостатність таких заходів (зокрема, Молдова-1992, Грузія-2008, Україна – анексія Криму, військові дії на Донбасі з 2014 р., повномасштабне вторгнення в Україну з 24.02. 2022 р.).

Рішучу позицію щодо активізації зусиль у боротьбі з агресією росії займають багато країн, насамперед, сусідня Польща. З іншого боку маємо констатувати позицію сусідньої Угорщини, яка навіть намагається ініціювати питання на площадках країн-членів ЄС щодо зняття санкцій з росії; така позиція європейської країни (члена ЄС) за наявних фактів порушення норм міжнародного права росією, її злочинів проти людяності, є м'яко кажучи незрозумілою.

Реакція та дії усього цивілізованого світу мають бути адекватними викликам та загрозам. Прийняття країнами вимушених біженців з України – це порятунок для людей, але це – допомога з наслідками війни. Необхідно консолідувати усі зусилля цивілізованого світу проти безчинств росії.

Першочерговим у системі реалізації комплексу завдань щодо забезпечення безпеки в Україні та у світі, реалізації можливостей цивілізованого розвитку України та усіх країн демократичного світу,

активізації інноваційної діяльності та вирішення системи заходів щодо досягнення цілей сталого розвитку є необхідність якнайшвидшого виведення російських військ з території України, встановлення миру, забезпечення територіальної цілісності та суверенітету України.

Список використаних джерел:

1. Диха М.В., Диха В.В. Енергетична безпека України у контексті загроз запуску «Північний потік-2» *Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів*: зб. наук. праць за матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (5 листопада 2021 р.). Хмельницький: ХНУ. 2021. С. 60-63. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/10862>
2. Диха М.В. Інноваційність як складова у системі забезпечення сталого розвитку країни. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (15 червня 2022 р.). Берегове: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II. 2022. С. 426-429. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12196>
3. Диха М.В. Культурна складова в системі сталого розвитку країни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 3. С. 131-134. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/6695>
4. Диха М.В. Продовольча безпека під призвою воєнних дій в Україні. *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (25 травня 2022 р.). Бережани: ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». 2022. С. 55-57. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12195>
5. Диха М.В. Соціальна сфера України в контексті забезпечення соціальної безпеки. *Сучасні питання економіки і права*: зб. наук. праць. Серія економічні науки. К.: КиМУ, 2020. Випуск 1(11). С. 119-128. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/9068>
6. Диха М.В. Сталий розвиток України в глобалізаційному вимірі. *Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (9-10 жовтня 2019 р.). Маріуполь. 2019. С. 57-59. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/7938>
7. Цілі сталого розвитку. Організація об'єднаних націй. Україна. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>
8. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь «». Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/Національна%20доповідь%20ЦСР%20України_липень%202017%20ukr.pdf
9. Гудзинський О. Д., Судомир С. М. Соціально-економічний розвиток макро- і мікро структур: соціально-інноваційний аспект. *Вісник ХНАУ*. 2017. № 3. С. 45–51.
10. Гудзинський О. Д., Судомир С.М., Гуренко Т.О., Гудзинська Ю. С. Результативне управління розвитком підприємств: методологічний аспект. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2021. № 24. С. 57 –68.
11. Гудзинський О. Д., Судомир С.М., Гуренко Т.О., Гудзинська Ю. С., Судомир М. Р. Результативна система забезпечення конкурентоспроможного сталого розвитку підприємницьких структур. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2021. № 25. С. 34–45.